

I. Czytanie ze zrozumieniem

Tarcza z Nebry... Jest to jedno z najbardziej niezwykłych odkryć archeologicznych ostatnich kilkudziesięciu lat. Gdyby nie szwajcarska policja, być może do dziś nic byśmy o nim nie wiedzieli. A gdyby nie wykrywacz metali niemieckich poszukiwaczy skarbów prawdopodobnie nigdy by do niego nie doszło... Dziś obiekt, zwany tarczą z Nebry, zyskał sobie przydomek kieszonkowego Stonehenge. Bo podobnie jak tamta słynna megalityczna budowla na przedpolu Salisbury w Wielkiej Brytanii ma on związek z obserwacją nieba epoki kamienia i brązu. Liczy sobie - bagatela! - 3600 lat. To najstarsze na świecie zachowane do dziś nie abstrakcyjne, ale konkretne wyobrażenie nieba. Dwójka poszukiwaczy skarbów, która natrafiła na tarczę w 1999 roku w odległości 180 kilometrów na południowy zachód od Berlina, sądziła, że jest w stanie zarobić na niej może ze 30 tysięcy euro. Dziś wartość tarczy szacuje się na miliony. (...) Czym tak naprawdę jest tarcza z Nebry? Jej średnica liczy zaledwie 32 centymetry, a całość waży niewiele ponad dwa kilogramy! To wykonany z brązu płaski dysk, na którym przy pomocy nałożonych złotych blaszek przedstawiono Słońce, Księżyc, 30 gwiazd, coś, co można interpretować jako Drogę Mleczną, oraz - najprawdopodobniej - tak zwaną barwę słoneczną. Naukowcy ustalili, że dysk powstał około 1600 roku p.n.e. - w tym samym czasie, gdy wzgórze Mittelberg koło Nebry otoczono podwójną drewnianą palisadą, przekształcając je w jedno z pierwszych znanych europejskich obserwatoriów astronomicznych. Uznali też, że siedem złotych kropek skupionych na dysku w jednym miejscu to nie przypadkowe zagęszczenie złotych cętek, ale grupa gwiazd zwanych Plejadami, z gwiazdozbioru Byka. Długo jednak nie można było ustalić, do czego tarcza mogła służyć. Entuzjaści i zwolennicy poglądu, że dawni Europejczycy znacznie lepiej orientowali się w procesach zachodzących na niebie, niż dziś można by sądzić, przypuszczali, iż był to skomplikowany przyrząd astronomiczny, w którym jego twórcy zawarli wiedzę zdobytą w ciągu tysięcy lat obserwacji. W każdym symbolu na dysku doszukiwali się jakiegoś znaczenia i tworzyli najróżniejsze teorie. Sceptycy natomiast byli przekonani, iż mają przed sobą tylko i wyłącznie przedmiot kultu - wymyślne świecidełko przedstawiające prehistoryczne, rozgwieżdżone niebo.

Roman Warszawski, *Gwiezdne szlaki. Wokół tarczy z Nebry*. [w:] Poznań świat, nr 7, lipiec 2007, s.11-13.

1. Obok wątku naukowego w artykule pojawia się wątek:

- A. kryminalny B. obyczajowy C. miłosny D. polityczny

2. Oprócz astronomów zainteresowanie tarczą z Nebry wykazali też:

- A. artyści B. złotnicy C. historycy D. turyści

3. Autor tekstu porównuje tarczę z Nebry do Stonehenge ze względu na:

- A. podobieństwo budowy B. to samo przeznaczenie
 C. przybliżony czas powstania D. podobny sposób odkrycia

4. Tarcza z Nebry została odnaleziona dzięki:

- A. wytrwałym pracom archeologicznym B. poważnym badaniom naukowym
 C. zwykłemu przypadkowi D. amatorskiemu odkrywaniu skarbów

5. Wśród naukowców nie było jednomyślności w sprawie przeznaczenia tarczy, ponieważ:

- A. tarcza była uszkodzona B. tarcza nie przypominała żadnego znanego przedmiotu
 C. zabrakło im wiedzy z dziedziny astronomii D. złotym cętkom tarczy można było przypisać różne znaczenia

6. Dwaj niemieccy poszukiwacze majątku szacowali znalezisko według wartości:

- A. materialnych B. kulturowych C. artystycznych D. historycznych

II. Nauka o języku

7. Wyrazem nieodmiennym jest:

- A. każdy zaimek B. imiesłów przymiotnikowy
 C. imiesłów przysłówkowy D. liczebnik

8. Imiesłów przymiotnikowy bierny znajduje się w zdaniu:

- A. Niechcący go potrącił w tłumie ludzi. B. Nie zabrano książek ze szkolnej biblioteki.
 C. Był niespokojny o najbliższych. D. Zachmurzone niebo zapowiadało ulewę.

9. Imiesłów przysłówkowy współczesny znajduje się w zdaniu:

- A. Idąc ulicą, dokładnie się rozglądał. B. Wziąwszy płaszcz, wybiegł z domu.
 C. Wczoraj rozbito szybę w oknie. D. Pałacy muszą wyjść z pokoju.

10. Nieprawidłowo został utworzony imiesłów:

- A. zawiąwszy B. stłukłszy C. niósłszy D. zamiótlszy

11. Wypowiedzenie *Chociaż pada deszcz, wyjdę z psem na spacer.* - jest zdaniem podrzędnie złożonym okolicznikowym:

- A. czasu B. przyzwolenia C. warunku D. przyczyny

12. Wypowiedzenie *Nie wiem, jak dojść na pocztę.* - jest zdaniem podrzędnie złożonym:

- A. podmiotowym B. orzecznikowym C. przydawkowym D. dopełnieniowym

13. Zdaniem podrzędnie złożonym podmiotowym jest wypowiedzenie:

- A. Przyszedł, aby wziąć książkę. B. Powiedział, że nie ma czasu.
 C. Okazało się, że jest najlepszy. D. Nie wiedział, komu zaufać.

14. Koniugacja to:

- A. odmiana czasownika przez osoby B. stopniowanie przymiotnika
 C. dział gramatyki zajmujący się budową zdania D. rozbiór gramatyczny zdania

15. Czasownikiem przechodnim jest wyraz:

- A. poczekać B. pobiec C. podpisać D. podfrunąć

16. Błędnie jest podany związek frazeologiczny:

- A. Porywa się z siekierą na słońce. B. Tłucze głową o mur.
 C. Rzucą słowa na wiatr. D. Trzyma go za słowo.

17. Mowę niezależną stanowi zapis:

- A. Powiedział, że ma ciekawy pomysł. B. Zaraz tam pójde!
 C. Rozmawiali o ważnych sprawach. D. „Pomóż mi” - poprosiła.

18. Błędnie jest zapisany wyraz:

- A. przywództwo B. krzywoprzysięstwo C. powództwo D. przewodnictwo

III. Literatura

19. Król Midas otrzymał osłe uszy, ponieważ:

- A. był uparty B. nie docenił gry Apolla
 C. wykradł bogom nektar D. nie słyszał niczyich skarg

20. Orfeusz utracił Eurydykę na zawsze z powodu:

- A. wojny B. niewiedzy C. lekkomyślności D. egoizmu

21. Hades uległ błaganiom Orfeusza, gdyż:

- A. otrzymał zapłatę B. bał się jego gniewu
 C. musiał spełnić wolę Dzeusa D. spodobała mu się jego pieśń

22. Antygona sprzeciwiła się Kreonowi, ponieważ chciała:

- A. rządzić krajem B. spełnić wolę bogów
 C. dokuczyć Ismenie D. wywołać wojnę

23. W legendach tebańskich czytamy, że:

- A. król Lajos kazał porzucić swego syna B. królowa Jokasta poślubiła Kreona
 C. władca Teb pokonał w walce smoka D. syn Lajosa poślubił młodą księżniczkę

24. Mity tebańskie podają, że Tebom zagroził:

- A. Cerber B. Sfinks C. Polifem D. Kronos

25. Wędrując po świecie Don Kichote realizował:

- A. marzenia o spotkaniu wybranki serca B. plany zdobycia wielkiego majątku
 C. zamiar niesienia pomocy wszystkim pokrzywdzonym D. ideę przekształcenia świata w beztroski raj

26. Tematykę rycerską zawiera książka:

- A. „Antygona” B. „Tristan i Izolda”
 C. „Robinson Cruzoe” D. „Quo vadis?”

27. *Didaskalia* i *prolog* to terminy związane z:

- A. dramatem B. poezją C. epiką D. eposem

28. W IV księdze „Pana Tadeusza” jest ukazana scena zabicia niedźwiedzia przez:

- A. Gerwazego B. Sędziego Soplicę C. Księdza Robaka D. Wojskiego

29. Jackowi Soplicy podano czarną polewkę na znak:

- A. przyjęcia oświadczyn B. rozpoczęcia bitwy
 C. zakończenia procesu D. odrzucenia zalotów

30. Apostrofa to środek stylistyczny polegający na:

- A. wzniosłym, pełnym patosu zwrocie do osoby, zjawiska, ojczyzny itp.
 B. powtórzeniu początkowych wyrazów poszczególnych wersów wiersza
 C. przeniesieniu znaczenia z jednego pojęcia na inne
 D. nadaniu wyrazowi odmiennego, często symbolicznego znaczenia